

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-1-27>

А. Я. Цюприк

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2921-7778> – А. Я. Цюприк

✉ tsarob@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА ДО ІНТЕГРАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІЗ ЦИФРОВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Анотація. У статті обґрунтовано методологічні та методичні засади підготовки викладача до інтеграції соціально-гуманітарних дисциплін із цифровими технологіями в умовах трансформації університетської освіти. Актуальність дослідження зумовлена суперечністю між високими вимогами до цифрової компетентності викладача та недостатньою розробленістю методичних засад підготовки викладачів-гуманітаріїв, дисципліни яких мають ціннісно-смыслову, інтерпретативну та діалогічну природу. Метою статті є теоретичне обґрунтування структури та змісту методичної підготовки викладача до цифрової інтеграції без втрати гуманістичної сутності освіти. Методологічну основу дослідження становлять системно-діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний та герменевтичний підходи, поєднання яких формує методологічне ядро підготовки викладача-гуманітарія. Розкрито специфіку цифрової інтеграції в різних соціально-гуманітарних дисциплінах: у соціології (через цифрові інструменти збору й аналізу даних); філософії (через цифрові середовища діалогу та роботи з текстами); правознавстві (через використання правових баз і симуляцій професійної діяльності); культурології та мистецтвознавстві (через цифрові архіви, віртуальні музеї та інструменти Digital Humanities); політології та міжнародних відносинах (через формування медіаграмотності та навичок верифікації інформації). Запропоновано структуру методичної готовності викладача, що охоплює методологічний, предметно-цифровий, дидактико-проектувальний і рефлексивно-оцінювальний компоненти. Практичну значущість дослідження становлять рекомендації щодо організації підвищення кваліфікації викладачів як міждисциплінарних майстерень, впровадження цифрового аудиту курсу, формування банків цифрових ресурсів і розвитку рефлексивних спільнот практики. Зроблено висновок, що ефективна підготовка викладача до цифрової інтеграції в соціально-гуманітарній освіті потребує поєднання технологічної компетентності з гуманістичними цінностями, діалогічністю та критичною рефлексією. Перспективою подальших досліджень є розробка дидактичних моделей цифрової інтеграції для окремих дисциплін та їх емпірична перевірка.

Ключові слова: інтеграція знань, гуманітарні дисципліни, соціально-гуманітарні дисципліни, підготовка викладача, методична готовність, цифрова компетентність, аксіологічний підхід, герменевтичний підхід, компетентнісний підхід, гуманітарна освіта.

А. Я. Tsiupryk

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

THEORETICAL PRINCIPLES OF TRAINING LECTURERS FOR THE SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES INTEGRATION WITH DIGITAL TECHNOLOGIES

Abstract. This article sets out the methodological and practical principles to prepare lecturers for integrating social sciences and humanities with digital technologies in the context of university education. The relevance

of this study stems from the contradiction between the high demands placed on educators' digital literacy and the insufficient development of methodological frameworks for training humanities lecturers, whose disciplines are characterised by their value-based, interpretative and dialogical nature. The aim of this article is to provide a theoretical justification for the structure and content of lecturer training for digital integration without compromising the education humanistic essence. The methodological framework of the research consists of the systemic-activity, competence-based, axiological and hermeneutic approaches, the combination of which forms the methodological core for humanities lecturers training. The specifics of digital integration in various social sciences and humanities are explored especially in sociology (through digital tools for data collection and analysis); philosophy (through digital environments for dialogue and working with texts); law (through the use of legal databases and simulations of professional practice); cultural studies and art history (through digital archives, virtual museums and Digital Humanities tools); political science and international relations (through the development of media literacy and information verification skills). A model of methodological competence for teachers has been proposed, comprising methodological, subject-specific and digital, didactic and planning, self-reflective and evaluative components. The practical significance of this study is the recommendations for organizing teacher professional development in the form of interdisciplinary workshops, the digital course audits introduction, the digital resource banks creation, and the development of reflective practice communities. The conclusion is that effective lecturer training for digital integration in social sciences and humanities education requires a combination of technological competence with humanistic values, focus on dialogue, and critical reflection. A prospect for future research is the development of didactic models of digital integration for specific disciplines and their empirical testing.

Key words: knowledge integration, humanities, social sciences and humanities, lecturer training, methodological readiness, digital competence, axiological approach, hermeneutic approach, competence-based approach, humanities education.

Постановка проблеми. Сучасний освітній простір зазнає докорінних трансформацій під впливом цифрових технологій, що кардинально змінюють не лише форми та методи навчання, але й саму природу знання, способи його конструювання, передачі та критичного осмислення. Особливо гострими ці виклики постають для викладачів соціально-гуманітарних дисциплін як галузі знання, яка традиційно зберігає пріоритет живого діалогу, герменевтичної інтерпретації та аксіологічного виміру освіти. Соціологія, філософія, культурологія, історія, правознавство, етика, політологія окреслюють дисциплін, покликани формувати у студентів здатність до критичного аналізу суспільних явищ, розуміння ціннісних систем і правових норм, осмислення власної ідентичності в культурно-історичному контексті.

Проблема полягає у толерантному оцифруванні гуманітарних дисциплін, щоб не знецінити їхню гуманістичну сутність, не звести живе філософське знання до алгоритму, а соціологічний аналіз до механічного заповнення форм. Водночас такі реалії сучасного ЗВО як масштабний перехід до дистанційного та змішаного навчання, вимоги до цифрової грамотності як загальної компетентності випускника, прискорений інформаційний обмін у науковому середовищі зобов'язують викладача бути не лише предметним фахівцем, але й компетентним користувачем цифрового середовища. Це ставить перед системою підготовки викладача нові методологічні та методичні завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування цифрової компетентності

викладачів і студентів гуманітарних спеціальностей є однією з ключових у контексті цифровізації освіти. Дослідники підкреслюють, що цифрова компетентність включає не лише технічні навички, а й уміння критично оцінювати інформацію, використовувати цифрові інструменти у професійній діяльності та організувати навчальний процес в онлайн-середовищі. Зокрема, проектно-цифрова діяльність розглядається як ефективний засіб формування цифрової компетентності студентів, оскільки поєднує практичну діяльність, роботу з цифровими ресурсами та розвиток комунікаційних навичок (О. Наливайко [1]). Водночас розвиток цифрової компетентності викладачів пов'язується з необхідністю підвищення їхньої готовності до використання дистанційних технологій навчання та цифрових освітніх платформ (І. Трубавіна [2]; Л. Кайдалова [4]; Я. Сікора [7]).

Змішане навчання розглядається як система, що інтегрує онлайн-технології та аудиторну роботу, забезпечуючи індивідуалізацію навчання та підвищення його ефективності (В. Рудинський [6]; А. Шуплат [3]). Дослідники також відзначають, що дистанційне навчання стало важливим етапом трансформації вищої освіти, особливо в умовах пандемії, що сприяло активному впровадженню цифрових технологій у викладання гуманітарних дисциплін (К. Vohomaz [5]).

У зарубіжній науковій літературі визначають структуру цифрової компетентності викладачів, яка включає інформаційну грамотність, комунікацію, створення цифрового контенту, безпеку та вирішення проблем (V. Basilotta-Gómez-Pablos

[8]; R. Saltos-Rivas [9]). Дослідження також підкреслюють необхідність цифрової трансформації університетів та розвитку цифрової грамотності як викладачів, так і студентів (S. Farias-Gaytan [10]; C. Fernández-Morante [11]).

Окремим напрямом досліджень є використання цифрових технологій у гуманітарній освіті та розвиток цифрової грамотності студентів соціально-гуманітарних спеціальностей. Науковці зазначають, що цифрові інструменти розширюють можливості гуманітарної освіти, сприяють розвитку дослідницьких навичок і формуванню нових педагогічних підходів (M. Georgoroulou [12]; K. Smith [13]). Водночас цифрова грамотність студентів гуманітарних спеціальностей розглядається як важливий чинник їхньої професійної підготовки та конкурентоспроможності на ринку праці (G. Moraes [14]).

Разом із тим специфіка соціально-гуманітарних дисциплін залишається недостатньо дослідженою в контексті цифрової інтеграції. Більшість наявних розробок орієнтована на природничо-математичні та технічні галузі, де алгоритмізація і стандартизація навчального процесу є органічними. Для гуманітарних наук, де ключовими є інтерпретація, дискусія, полісемантичність і ціннісний вибір, механічне перенесення цих підходів є неприйнятним.

Метою статті є обґрунтування методологічних та методичних засад підготовки викладача до інтеграції соціально-гуманітарних дисциплін з цифровими технологіями з урахуванням специфіки гуманітарного знання та його педагогічного трансформування в цифровому середовищі. **Завдання дослідження:** визначити методологічні підходи до інтеграції соціально-гуманітарних дисциплін з цифровими технологіями; розкрити специфіку кожної групи соціально-гуманітарних дисциплін у контексті цифрової трансформації; окреслити структуру методичної готовності викладача-гуманітарія; запропонувати практичні рекомендації щодо організації процесу підготовки.

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою підготовки викладача соціально-гуманітарних дисциплін до їх інтеграції з цифровими технологіями з акцентом на специфіці гуманітарного знання є системно-діяльнісний, компетентнісний та аксіологічний підходи, що у своїй сукупності дозволяють охопити як структурний, так і змістовий та ціннісний виміри підготовки викладача. Принципового значення набуває герменевтичний підхід, оскільки соціально-гуманітарне знання за своєю природою будується не через встановлення закономірностей, а через розуміння смислів.

Системно-діяльнісний підхід дозволяє розглядати процес підготовки викладача як цілісну педагогічну систему, у якій методологічна підготовка, предметна компетентність і цифрова грамотність утворюють нерозривну єдність. Компетентнісний підхід визначає результативний вектор підготовки: не накопичення знань про технології, а формування здатності критично і творчо застосовувати їх у контексті конкретної навчальної дисципліни.

Аксіологічний підхід є визначальним саме для соціально-гуманітарного блоку: він нагадує, що будь-яка технологія в гуманітарній освіті є інструментом, а не метою. Ціль залишається незмінною як розвиток критичного мислення, формування громадянської позиції, виховання здатності до морального судження. Тому методологічно неприпустимим є зведення, наприклад, курсу соціології до тестів у Moodle або вивчення філософії через перегляд YouTube-роликів без подальшої глибокої рефлексії.

Особливе місце займає принцип рефлексивності. Викладач соціально-гуманітарних дисциплін, інтегруючи цифрові технології у свій курс, мусить постійно рефлексувати над тим, яким чином технологія впливає на зміст, яку epistemological rearrangement вона провокує, чи не знецінює певні форми знання, чи не підміняє глибину широтою. Цю рефлексію він має транслювати і студентам як навичку критичного ставлення до цифрового середовища, що є сьогодні однією з ключових компетентностей у будь-якій соціальній і гуманітарній галузі.

Викладання соціально-гуманітарних дисциплін у контексті цифрової інтеграції має свою специфіку. Соціологія є найбільш умовно «цифровою» з усіх гуманітарних дисциплін: методи кількісних соціальних досліджень, опитування, аналіз масивів даних органічно поєднуються з можливостями цифрових платформ. Google Forms, SurveyMonkey, SPSS дозволяють перетворити лекційний курс соціологічних методів на справжній практикум дослідника. Разом із тим якісні методи соціології (глибинне інтерв'ю, включене спостереження, фокус-групи тощо) вимагають від викладача особливої уваги до того, щоб цифрові засоби підсилювали, а не замінювали реальне дослідницьке мислення.

Для філософії цифрова інтеграція потребує найбільш обережного і творчого підходу, оскільки функціонування філософії найважче оцифрувати. Водночас саме тут відкриваються унікальні можливості: онлайн-дискусійні форуми як простір сократівського діалогу; цифрові бібліотеки первинних текстів; інтерактивні мапи філософських

концепцій; відеолекції видатних мислителів. Ключовою методичною умовою є те, щоб технологія залишалась засобом входження у філософський текст, а не його заміником.

Правознавство і теорія держави і права отримують значний вигравш від цифровізації завдяки можливості роботи з реальними правовими базами (Ліга:Закон, Zakon.rada.gov.ua, Eurlex), симуляціями судових процесів, аналізом актуальної судової практики. Викладач правознавства в умовах цифрового середовища може зробити курс справді практично орієнтованим не через абстрактні кейси з підручника, а через роботу з реальними документами, що є методично значущим переходом від декларативного до процедурного правового знання.

Культурологія та мистецтвознавство отримують в цифровому середовищі небачені раніше можливості: 3D-тури музеями, інтерактивні атласи культур, цифрові архіви мистецьких творів, аудіо- та відеозаписи обрядів і перформансів, можливості компаративного аналізу культурних текстів за допомогою інструментів цифрових гуманітарних наук (Digital Humanities). Викладач культурології сьогодні може буквально «привести» студентів до Лувру, не виходячи з аудиторії, і водночас навчити їх критично осмислювати, що саме губиться у такому «цифровому» досвіді порівняно з реальним.

Політологія і міжнародні відносини в сучасному інформаційному просторі мають ще одну специфічну ознаку: студенти постійно перебувають у потоці політичної інформації з медіа та соціальних мереж. Завданням викладача є навчити їх аналітично верифікувати джерела, розрізняти факти і інтерпретації, виявляти маніпулятивні нарративи. Тут цифрові інструменти (медіаграмотність, фактчекінг, аналіз даних) стають не просто доповненням курсу, а його методологічним стрижнем.

На підставі аналізу наукових джерел та власного досвідного дослідження пропонується **структура методичної готовності викладача соціально-гуманітарних дисциплін до інтеграції з цифровими технологіями**, яка охоплює чотири взаємопов'язані компоненти.

Методологічний компонент передбачає усвідомлення викладачем власної методологічної позиції щодо природи гуманітарного знання та ролі технологій у його конструванні. Сюди входить здатність розрізняти, коли цифрові технології збагачують педагогічну комунікацію, а коли редукують її. Методологічно підготовлений викладач не просто уміє користуватися LMS або засобами вебінарів, а свідомо обирає технологію під педагогічну мету, а не навпаки.

Предметно-цифровий компонент містить знання цифрових ресурсів, інструментів і платформ, специфічних для конкретної дисципліни. Для соціолога це бази соціальних даних (ESS, ISSP, SSCU), програмне забезпечення для аналізу; для правника – юридичні бази; для культуролога – цифрові архіви та музейні платформи; для філософа – бібліотеки первинних текстів та інтерактивні ресурси з історії ідей (SEP, PhilPapers). Загальна цифрова грамотність є необхідною, але недостатньою умовою, оскільки потрібна саме предметно-орієнтована цифрова компетентність.

Дидактико-проектувальний компонент охоплює здатність проектувати інтегровані навчальні сценарії, у яких цифрові технології органічно вплетені в логіку дисципліни. Це означає: вміти структурувати змішаний (blended) курс із збереженням дискусійного ядра; розробляти цифрові завдання, що стимулюють вищі рівні когнітивної активності (аналіз, синтез, оцінювання за таксономією Блума); балансувати між синхронними і асинхронними форматами у гуманітарному контексті.

Рефлексивно-оцінювальний компонент передбачає здатність до постійного критичного осмислення власного педагогічного досвіду, аналізу ефективності застосованих цифрових інструментів, готовність до корекції підходів. Особливо важливим є вміння оцінювати не лише навчальні результати студентів, а й якість педагогічної взаємодії у цифровому середовищі.

На основі проведеного аналізу пропонуємо такі **організаційно-методичні рекомендації** для системи підготовки викладача соціально-гуманітарних дисциплін:

- програми підвищення кваліфікації доцільно структурувати не як курси цифрових технологій для викладачів, а як міждисциплінарні майстерні, де спільно розробляють цифрові навчальні сценарії для конкретних дисциплін, а соціолог може навчатись цифровим інструментам у соціологічному контексті;

- необхідно впровадити практику цифрового аудиту як регулярного перегляду власного курсу з точки зору того, які елементи органічно вирають від цифровізації, а які потребують очної роботи: це формує не просто навичку, а педагогічну позицію викладача;

- методична підготовка повинна містити критичне осмислення феномену shallow learning та стратегії його подолання в гуманітарній освіті через осмислене читання, аналітичне письмо, усний захист позицій, зокрема в онлайн-форматі;

- кафедрам доцільно формувати предметно орієнтовані банки цифрових ресурсів не як

загальні бази, а відібрані, анотовані колекції для соціології, філософії, права, культурології тощо з методичними коментарями щодо їх дидактичного застосування;

– важливою є організація рефлексивних спільнот практики серед викладачів-гуманітаріїв, де вони можуть ділитися досвідом інтеграції цифрових технологій, аналізувати успіхи і труднощі, колективно шукати відповіді на складні методичні питання.

Висновки. Інтеграція соціально-гуманітарних дисциплін з цифровими технологіями є обов'язковим складником сучасної освіти. Однак ця інтеграція повинна бути методологічно виваженою, орієнтованою на специфіку гуманітарного знання, його ціннісну насиченість, діалогічну природу тощо. Методологічними основами підготовки викладача є системно-діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний і герменевтичний підходи у їх єдності. Методична готовність включає чотири взаємопов'язаних компоненти: методологічний, предметно-цифровий, дидактико-проектувальний і рефлексивно-оцінювальний. Кожна соціально-гуманітарна дисципліна (соціологія, філософія, правознавство, культурологія, політологія та ін.) має власну логіку цифрової інтеграції, яку необхідно враховувати при розробці програм підготовки викладача.

Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка конкретних дидактичних моделей для кожної дисципліни та їх емпірична верифікація в реальному навчальному процесі.

Список літератури:

1. Наливайко О. О., Прокопенко А. І., Кабус Н. Д., Хатунцева С. М., Жукова О. А., Наливайко Н. А. Проектно-цифрова діяльність як засіб формування цифрової компетентності студентів гуманітарних спеціальностей. Інформаційні технології і засоби навчання. 2022. Т. 87. № 1. С. 218–235. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748>
2. Trubavina I. M., Dotsenko S. O., Naboka O. L., Chaikovskiy M. Ye., Meshko H. M. Development of digital competence of humanities teachers under COVID-19 quarantine restrictions. Journal of Physics: Conference Series. 2021. Vol. 1840. P. 012052. DOI: <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1840/1/012052>
3. Шуплат А. І. Використання змішаного навчання для підвищення професійного розвитку вчителів. Академічні студії. Серія: Педагогіка. 2022. Т. 2, № 4. С. 184–191. DOI: 10.52726/as.pedagog/2022.2.4.25
4. Кайдалова Л. Г., Ткачова Н. О., Махновський С. С. Цифрова компетентність викладачів як чинник успішної професійної підготовки майбутніх фахівців. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2025.

№ 98. С. 109–115. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2025.98.19>

5. Bohomaz K., Sorokina L., Voronova Z., Valuieva N., Kuzmenko N. Humanitarian disciplines in the conditions of distance learning at the stage of higher education transformation in Ukraine. Journal of Education and e-Learning Research. 2024. Vol. 17. № 1. URL: <https://aquila.usm.edu/jetde/vol17/iss1/15/>

6. Рудинський В. Змістовно-сміслові поняття «змішане навчання» та моделі змішаного навчання. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2022. № 1. С. 128–139. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01875-9>

7. Сікора Я., Іванова С., Кільченко А. Розвиток цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників засобами відкритих освітньо-наукових інформаційних систем: вітчизняний досвід. Освіта. Інноватика. Практика. 2024. Т. 12. № 5. С. 73–79. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-011>

8. Basilotta-Gómez-Pablos V., Matarranz M., Casado-Aranda L.-A., Otto A. Teachers' digital competencies in higher education: A systematic literature review. International Journal of Educational Technology in Higher Education. 2022. Vol. 19. Article 8. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00312-8>

9. Saltos-Rivas R., Novoa-Hernández P., Rodríguez R. S. Understanding university teachers' digital competencies: A systematic mapping study. Education and Information Technologies. 2023. Vol. 28. P. 16771–16822. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11669-w>

10. Farias-Gaytan S., Aguaded I., Ramirez-Montoya M.-S. Digital transformation and digital literacy in higher education institutions: A systematic literature review. Humanities and Social Sciences Communications. 2023. Vol. 10. Article 386. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01875-9>

11. Fernández-Morante C., López B. C., Casal-Otero L. et al. Teachers' digital competence: The case of the University System of Galicia. Journal of New Approaches in Educational Research. 2023. Vol. 12, № 1. P. 62–76. DOI: <https://doi.org/10.7821/naer.2023.1.1139>

12. Georgopoulou M. S., Troussas C., Triperina E., Sgouropoulou C. Approaches to digital humanities pedagogy: A systematic literature review within educational practice. Digital Scholarship in the Humanities. 2025. Vol. 40, № 1. P. 121–137. DOI: <https://doi.org/10.1093/lle/fqae054>

13. Smith K., Hill J. Visions of blended learning: Identifying challenges and opportunities in higher education. Technology, Pedagogy and Education. 2023. Vol. 32. № 3. P. 289–303. DOI: <https://doi.org/10.1080/1475939X.2023.2176916>

14. Moraes G. H. S. M., Pelegrini A., Ferreira M. C., Palmisano A. Exploring digital literacy skills in social sciences and humanities students. Sustainability. 2022. Vol. 14. № 5. Article 2483. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14052483>

References:

1. Nalyvaiko, O. O., Prokopenko, A. I., Kabus, N. D., Khatuntseva, S. M., Zhukova, O. A., & Nalyvaiko, N. A. (2022). Proiektno-tsyfrova diialnist yak zasib formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti studentiv humanitarnykh spetsialnostei. [Project-based and digital activities as a means of developing digital literacy among students in the humanities]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 87(1), 218–235. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748> [in Ukrainian].
2. Trubavina, I. M., Dotsenko, S. O., Naboka, O. L., Chaikovskiy, M. Ye., & Meshko, H. M. (2021). Development of digital competence of humanities teachers under COVID-19 quarantine restrictions. *Journal of Physics: Conference Series*, 1840, 012052. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1840/1/012052>
3. Shuplat, A. I. (2022). Vykorystannia zmishanoho navchannia dlia pidvyshchennia profesiinoho rozvytku vchyteliv [Using blended learning to enhance teacher professional development]. *Akademichni studii. Seriya: Pedahohika*, 2(4), 184–191. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.4.25> [in Ukrainian].
4. Kaidalova, L. H., Tkachova, N. O., & Makhnovskiy, S. S. (2025). Tsyfrova kompetentnist vykladachiv yak chynnyk uspishnoi profesiinoy pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv [Digital competence of teachers as a factor in successful professional training of future specialists]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolkakh*, 98, 109–115. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2025.98.19> [in Ukrainian].
5. Bohomaz, K., Sorokina, L., Voronova, Z., Valuieva, N., & Kuzmenko, N. (2024). Humanitarian disciplines in the conditions of distance learning at the stage of higher education transformation in Ukraine. *Journal of Education and e-Learning Research*, 17(1). Retrieved from: <https://aquila.usm.edu/jetde/vol17/iss1/15/>
6. Rudynskiy, V. (2022). Zmistovno-smyslove pole poniattia “zmishane navchannia” ta modeli zmishanoho navchannia [The semantic field of the concept of “blended learning” and blended learning models]. *Humanitarni studii: Istorii ta pedahohika*, 1, 128–139. Retrieved from: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/102> [in Ukrainian].
7. Sikora, Ya., Ivanova, S., & Kilchenko, A. (2024). Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti naukovykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zasobamy vidkrytykh osvitno-naukovykh informatsiynykh system: vitchyzniani dosvid [Development of digital competence of scientific and academic staff through open educational and scientific information systems: domestic experience]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 12(5), 73–79. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i5-011> [in Ukrainian].
8. Basilotta-Gómez-Pablos, V., Matarranz, M., Casado-Aranda, L.-A., & Otto, A. (2022). Teachers’ digital competencies in higher education: A systematic literature review. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 19, 8. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00312-8>
9. Saltos-Rivas, R., Novoa-Hernández, P., & Rodríguez, R. S. (2023). Understanding university teachers’ digital competencies: A systematic mapping study. *Education and Information Technologies*, 28, 16771–16822. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11669-w>
10. Farias-Gaytan, S., Aguaded, I., & Ramirez-Montoya, M.-S. (2023). Digital transformation and digital literacy in higher education institutions: A systematic literature review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, 386. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01875-9>
11. Fernández-Morante, C., López, B. C., Casal-Otero, L., et al. (2023). Teachers’ digital competence: The case of the University System of Galicia. *Journal of New Approaches in Educational Research*, 12(1), 62–76. <https://doi.org/10.7821/naer.2023.1.1139>
12. Georgopoulou, M. S., Troussas, C., Triperina, E., & Sgouropoulou, C. (2025). Approaches to digital humanities pedagogy: A systematic literature review within educational practice. *Digital Scholarship in the Humanities*, 40(1), 121–137. <https://doi.org/10.1093/llc/fqae054>
13. Smith, K., & Hill, J. (2023). Visions of blended learning: Identifying the challenges and opportunities in higher education. *Technology, Pedagogy and Education*, 32(3), 289–303. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2023.2176916>
14. Moraes, G. H. S. M., Pelegrini, A., Ferreira, M. C., & Palmisano, A. (2022). Exploring digital literacy skills in social sciences and humanities students. *Sustainability*, 14(5), 2483. <https://doi.org/10.3390/su14052483>

© А. Я. Цюприк

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026